

INFLÁCIA NA SLOVENSKU V MÁJI SPOMALILA

V máji tohto roka klesli ceny medzimesačne o 0,1 %. Stalo sa tak prvýkrát od decembra 2020. Podľa analytikov Národnej banky Slovenska (NBS) k spomaľovaniu inflácie prispel najmä vývoj cien potravín, školského stravovania a bývania.

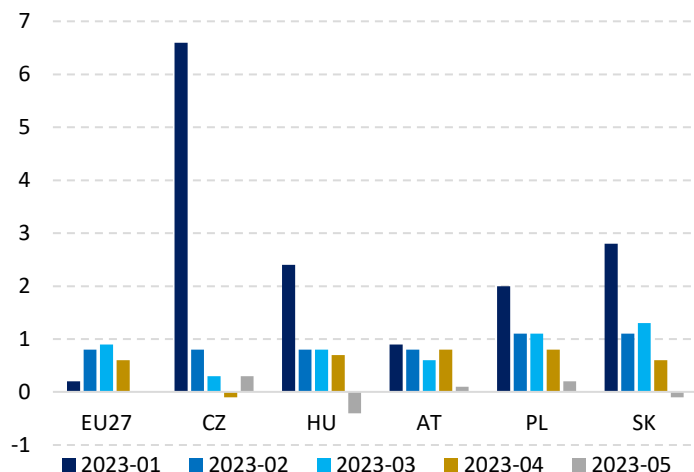
- Uspokojivejší vývoj cien potravín je výsledkom pôsobenia nižších cien agrokomodít, energetických komodít a spomaľujúceho rastu výrobných cien. K zníženiu inflácie za posledný mesiac tiež pomohlo obnovenie „obedov zadarmo“ v školách. Tretím hlavným faktorom spomalenia inflácie bola stagnácia cien nákladov na bývanie v rodinnom dome.
- V máji medzimesačne klesli ceny nielen u nás, ale aj v Maďarsku (Graf 1). V Česku klesli ceny minulý mesiac.
- Od marca tohto roka medziročná inflácia spomaľuje naprieč celou EÚ (Graf 2). Podľa údajov Eurostatu dosahoval v máji harmonizovaný index spotrebiteľských cien (HICP) na Slovensku 12,3 %, čo je napriek spomaľovaniu stále najvyššia úroveň v rámci celej eurozóny (spolu s Lotyšskom). V rámci V4 je na tom dlhodobo horšie len Maďarsko.

EURÓPSKA CENTRÁLNA BANKA ZDVIHLA ÚROKOVÉ SADZBY NA REKORDNÚ ÚROVEŇ

Európska centrálna banka (ECB) zvýšila základnú úrokovú sadzbu o 0,25 % na 4 % od 21.6.2023 (Graf 3). Je to najviac od roku 2008, teda od návratu k fixným úrokovým sadzbám. Trhy očakávajú ešte jedno zvýšenie sadzieb o 0,25 % v júli 2023 (Financial Times).

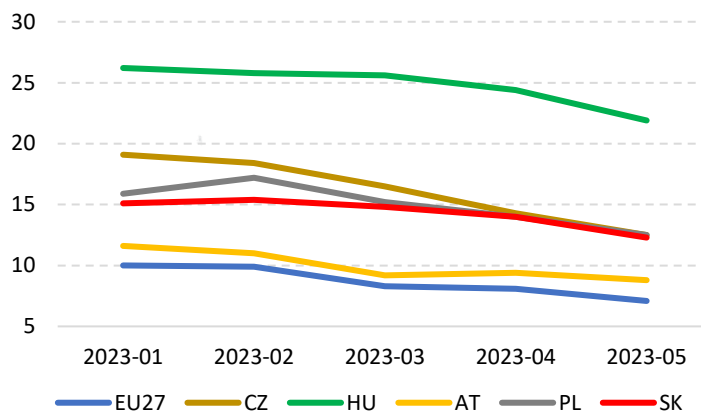
- Depozitná sadzba (na vklady bánk v ECB) stúpila na 3,5 %, čo je najviac od roku 2001.
- ECB zvyšuje úrokové sadzby od vlaňajšieho leta s cieľom znížiť infláciu k cieľu na úrovni 2 percent. Podľa jej predpovede sa k tomu eurozóna priblíži až v roku 2025 (odhad 2,2 %).
- Problémom zostáva vysoká jadrová inflácia, ktorá by z aktuálnej úrovne 5,3 % (máj 2023) mala v eurozóne budúci rok klesnúť na 3 %.
- Americká centrálna banka (FED) deň pred ECB rozhodla o zachovaní základnej sadzby v rozmedzí 5 až 5,25 %. Vo výhľade naznačila, že do konca roka úroky pravdepodobne zvýši ešte o pol percentuálneho bodu.

Graf 1: Medzimesačná zmena cien podľa harmonizovaného indexu cien HICP (%)

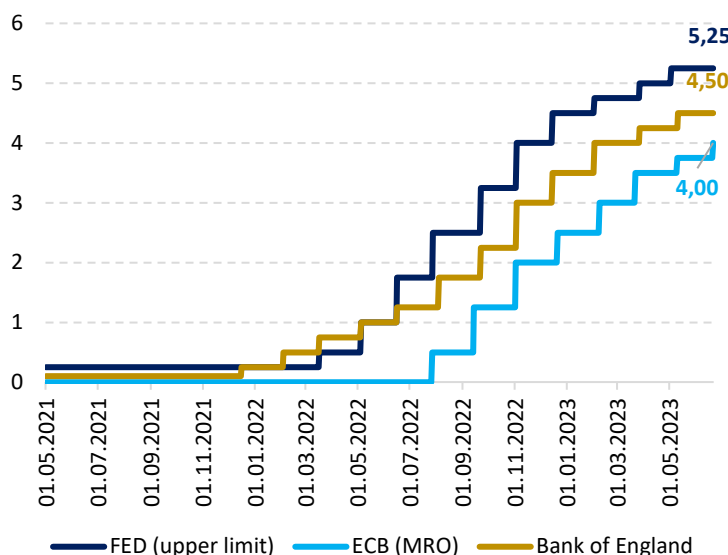
Zdroj: Eurostat

Graf 2: Medziročná zmena cien podľa harmonizovaného indexu cien HICP (%)

Zdroj: Eurostat

Graf 3: Vývoj základných úrokových sadzieb v USA, UK a EÚ

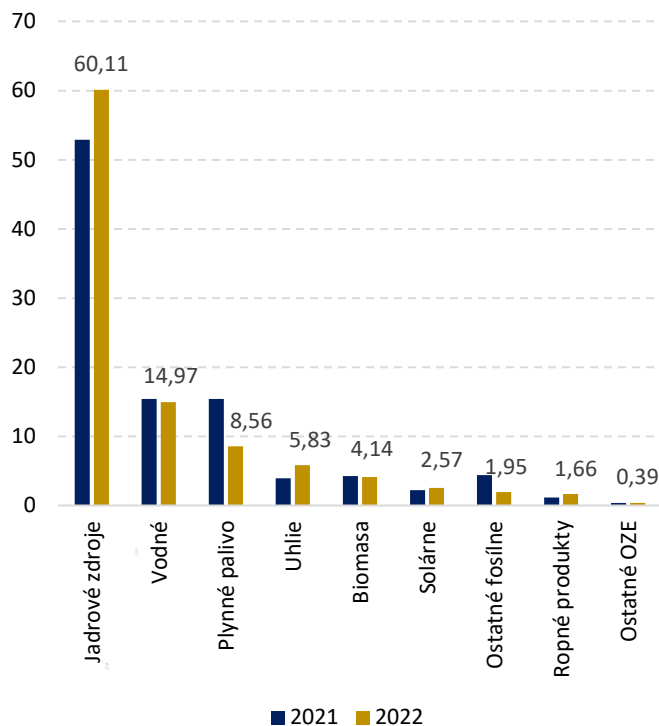
Zdroj: FED, ECB, Bank of England

PODIEL JADRA NA ENERGETICKOM MIXE VLANI PREKONAL 60 %

Jadrové elektrárne na Slovensku v roku 2021 vyrobili 53 % elektriny (15,7 TWh). Vlni vyrobili síce iba o 1,2 % viac energie (15,9 TWh), napriek tomu podiel jadra prekonal 60 % (Organizátor krátkodobého trhu s elektrinou - OKTE).

- Dôvodom je medziročný pokles celkovej výroby elektriny o 11 % (z 28 na 25 TWh) najmä kvôli poklesu výroby v plynových elektrárnach o zhruba 50 % (z 5 TWh na 2,5 TWh) pre vysoké ceny plynu. Podiel plynových elektrární v energetickom mixe klesol z 15 % na 8 %. Podiely ostatných zdrojov sa medziročne výrazne nezmenili (Graf 4).
- V roku 2023 skladbu energetického mixu výrazne ovplyvní spustenie 3. bloku v Mochovciach na plný výkon (očakávaný v tomto lete) a ukončenie prevádzky uhoľnej elektrárne v Novákoch. Pravdepodobne to spôsobí ďalší nárast podielu výroby elektriny z jadrových zdrojov.

Graf 4: Zdroje výroby elektriny na Slovensku (%)

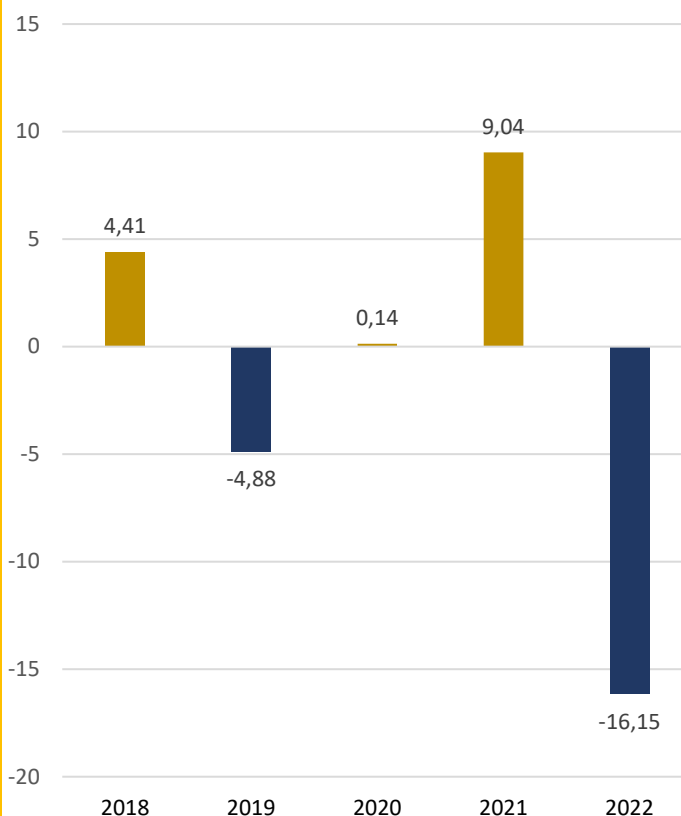
Zdroj: OKTE

VODÁRENSKÉ SPOLOČNOSTI BOLI VLANI V STRATE

Väčšina zo 14 najväčších slovenských vodární vykázala vlni horšie výsledky ako v roku 2021 a v predošlých rokoch (Graf 5). Kumulatívne klesol medziročne hospodársky výsledok vodární o vyše 25 miliónov eur (Finstat).

- Najväčší medziročný prepád zaznamenali Západoslovenská vodárenská spoločnosť (ZVS) a Bratislavská vodárenská spoločnosť (BVS), spolu 17,3 milióna eur.
- Hlavnými faktormi, ktoré ovplyvnili hospodárske výsledky sledovaných podnikov za rok 2022, boli zvyšujúca sa cena energií a osobné náklady.
- Ďalším problémom je investičný dlh, ktorý podľa riaditeľa BVS dosiahne 600 miliónov eur vrátane plánovaných investícií v horizonte 10 rokov. Majú ho aj v ostatných vodárenských spoločnostiach, čo prispieva k stratám a zhoršenej kvalite služieb občanom.
- Dôležitým faktorom je klimatická kríza, ktorá čoraz viac zvyšuje náklady spoločnostiam z dôvodu vysychania prameňov a nutnosti budovania diaľkových vodovodov (ZVS, BVS).
- V budúcnosti preto možno očakávať zvyšovanie ceny služieb vodárenských spoločností, alebo ďalšie zhoršovanie ich ekonomických výsledkov. Na zabezpečenie dodávok vody a funkčnosti kanalizačnej siete je potrebné plniť investičné plány zamerané na obnovu infraštruktúry, adaptáciu na klimatickú krízu a sanáciu environmentálnych záťaží.

Graf 5: Hospodársky výsledok 14 najväčších vodárenských spoločností v SR (milióny eur)

Zdroj: Finstat